Jelentés a magyar szikipacsirta (*Calandrella brachydactyla hungarica*) sikeres költésének érdekében végzett munkálatokról és eredményeiről 2012-ben

Endes Mihály – Szabó Sándor – Dudás Miklós – Katona József
endesm@freemail.hu, atalanta10szsp@freemail.hu, dudasm1@t-online.hu

Abstract

Remaining population fragments of the Hungarian Short-toed Lark (*Calandrella brachydactyla hungarica* Horváth) that moved from Hortobágy to the western part of Nyírség region has been trying to breed since 14 years, but do not succeed every year. To improve this situation, another field assistant joined the project in 2012 but four-wheel drive availability has decreased. It seems to be natural that larks need to change breeding locations from year to year. Additionally, new landowners, further problems including bureocratic obstacles make the situation less easily manageable. Although it became clear that one of the objectives of the Grasslands Research Center is to promote the protection of the Short-toed Lark, this project needs substantial financial support with the involvement of experts.

Az Újfehértó melletti, a magyar szikipacsirta (*Calandrella brachydactyla hungarica*) legutolsó ismert és valószínűleg egyetlen fészkelőhelyeként számon tartott vidéken ebben az évben két pár eredményes költését sikerült biztosítani, azonban a „megszokottnál" több probléma kíséretében. A már-már tradicionálisnak számító Vadastag helyett ezúttal a Maszling elnevezésű részen telepedett meg mind a két pár, így a számukra eleve fenntartott (meg nem művelt) élőhely hiányában satnya búzavetésbe kényszerültek, noha napraforgó- és kukoricavetések is rendelkezésükre álltak. E föld tulajdonosával is sikerült azonban megállapodni. Második költést csupán az egyik pár esetében észleltünk, aratás után lévén, eddigre már magas növésű kukoricatáblában, ahol egy kézi gyomirtást is át kellett vészelniük, egy újabb birtokos színre lépésével, aki, bár kevésbé megértőnek mutatkozott, de a fiókák már elhagyták a fészket.

A gyorsan zajló események következtében nem volt lehetőség a madarak érkezése előtt trágyát kihelyezni, így stresszelőnek, ugyanakkor érdekesnek ígérkezett a talajcsapdázás eredménye, amelyet Szabó Sándor munkája fémjelez. A reményekkel ellentétben, noha előre várhatóan, az 1,0-1,5 mm testméretű „trágyabogarak" teljes hiányát találta, így az éppen kikelt, majd 1-2 napos életkorú fiókák obligát táplálékának szerepét a *Phyllotreta*-fajok vették át, bár ezeken a földeken vadrepce-tápnövényük szinte egyáltalán nem szerepelt a flórában (szelektív gyomirtás következményeként?). E témával kapcsolatban fent nevezett kutatónak a Calandrella jelen kötetében található írása foglalkozik bővebben.

Mint az eltelt 14 év során újra és újra, minden bizonnyal a továbbiakban ezzel megegyezően jelentkezik a megoldatlan alapvető probléma, a gyakorlatilag azonos arculatú vidéken akár évről évre más pont (-ok)-on történő fészkelőhely-választás, majd költés, utóbbi az ismert okok miatt változó sikerrel. A HNPI támogatása évente egyetlen hektár (azaz egyetlen pár szikipacsirta költőrevírjének megfelelő terület) szántóföld terméskiesésének kompenzálása. Ennek apropóján emlékeztetünk arra, hogy a szikipacsirta önálló, egyúttal endemikus alfajának, mint fokozottan védett madárnak az eszmei természetvédelmi értéke idén 250.000-ről 500.000 (félmillió) forintra emelkedett. A legmértéktartóbb számszaki

gondolkodás szerint is nyilvánvaló, hogy hathatós (!) védelmének – tehát nem „támogatásának" – anyagi alapját hosszú távon is meg kell teremteni. Esetünkben ez azt jelenti, hogy minden egyes fészkelni készülő pár számára (jelenleg évi 4-5) a fent említett terméskiesési kompenzáció összegének (50.000 Ft hektáronként, összesen tehát kb. 200-250.000 ezer Ft) rendelkezésre kell állnia. Ez átszámítva pontosan egy fél (…) szikipacsirta tojás, fióka vagy felnőtt madár „ára". Madarunk sorsa jól ismert módon mindig is a mi kezünkben volt letéve, de akkora felelősség terhe alatt, mint most – eddig soha. Azaz teljes mértékben!